

Türk Kütüphanecilerinin Kullandığı Dergiler

Journals Cited by Turkish Librarians

S. Serap Kurbanoğlu*

Öz

Bu makale, Türk kütüphanecileri tarafından en çok kullanılan dergilerin bir listesini elde etmek amacıyla ülkemizde en popüler meslek dergisi olan Türk Kütüphaneciliğinin 1981-1995 yılları arasında yayımlanan sayıları üzerinde yürütülen atıf çalışmasının detaylarını ve sonuçlarını yansıtmaktadır.

Abstract

This paper presents the results of a citation study which is carried out on the Turkish Librarianship, the most popular professional journal in Turkey, from 1981 to 1995, in order to find out about the most frequently used journals by Turkish librarians.

Giriş

Türk kütüphanecileri en çok hangi dergileri kullanıyor? Bu soruyu cevaplamak kolay değil. Çünkü burada belli bir kütüphanenin kullanıcılarından bahsetmiyoruz. Öyle olsaydı söz konusu kütüphanenin kayıtlarını incelemek, kullanıcılarını gözlemlemek veya kullanıcılara uygulanacak anket veya görüşme gibi herhangi bir veri toplama tekniği yoluyla sorumuza cevap bulabilirdik.

Eğer bir konu sınırlaması yapar ve herhangi bir konuda (kütüphanecilik dahil) en çok kullanılan (en çok atıf yapılan) dergiler hakkında bilgi edinmek istersek bu bilgiye atıf dizinleri (citation indexes) yoluyla erişmemiz mümkündür. Atıf dizinleri içerdikleri konularda en çok kullanılan çekirdek dergiler (core journals) dediğimiz dergilerin belirlenmesinde ve bu yolla ko-

*Dr. S. Serap Kurbanoğlu Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Öğretim Elemanıdır.

leksiyon yönetiminde kütüphanecilere yardımcı olmaktadır. Atıfdizinlerinin kapsamlarına almadıkları dergilere gelince konu bir miktar karışmaktadır. Bu tür dizinlerin kapsamlarına almadıkları dergilerin kullanımını hakkında bilgi edinmek güçleşmektedir.

Özellikle Türkiye bağlamında düşünülünce ülkede atıfdizini çalışmalarının yapılmıyor olması, uluslararası atıfdizinlerinin de Türkiye'de yayımlanan dergilerin çok azını kapsıyor olması işimizi güçleştirmektedir.

Bu araştırmanın amacı kütüphanecilik konusunda olsun olmasın, atıf dizinlerine girsin girmesin Türkçe ve yabancı dilde Türk kütüphanecilerinin en çok kullandıkları dergileri saptamaktır. Bu amaçla Türk kütüphanecileri tarafından üretilen yayınlar üzerinde bir atıf çalışması yapılmıştır.

Türk kütüphanecilerinin yayın hayatı incelendiğinde daha çok dernek yayınları ile karşılaşılır. Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi ve şubelerinin yayınları kütüphanecilik alanında üretilen yayınların temelini oluşturmaktadır. Bunun dışında ÜNAK (Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği), İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü, Kültür Bakanlığı gibi kurumların da zaman zaman kütüphanecilik literatürüne katkısı bulunmaktadır.

Monografları bir tarafa bırakırsak, hitap ettiği geniş kitle, geniş konu kapsamı, katkıda bulunanlar ve sürekliliği göz önüne alınınca Türk kütüphaneciliğini temsil etme özelliğine sahiptir diyebileceğimiz bir yayın olarak Türk Kütüphaneciliği isimli meslek dergisi karşımıza çıkar.

Türk Kütüphaneciler Derneği'nin yayın organı olan Türk Kütüphaneciliği dergisi (eski adı Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni) 1952 yılından beri üç ayda bir yılda dört kez yayımlanmaktadır. Ülkemizde kütüphanecilik alanında yayımlanan en eski dergi olma özelliğini taşır. Ayrıca en popüler ve en sürekli dergi olma özelliğini de hâlâ korumaktadır.

İçerdiği yazılar ve konuların oluşturduğu geniş yelpaze de göz önünde tutulunca Türk Kütüphaneciliği dergisi Türk kütüphanecilerinin en çok kullandıkları dergileri saptamak amacıyla yapılacak bir atıf çalışması için en uygun kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu noktadan hareketle Türk Kütüphaneciliği dergisi üzerinde son 15 yılı kapsayan bir araştırma yapılmıştır. Söz konusu araştırmanın sonuçları bu yazının malzemesini oluşturmaktadır.

Atıf Çalışmaları

Atıf çalışmalarının tarihi oldukça eskidir. Bir yayını oluşturmak için kullanılan yayınların önemi uzun zamandır bilinmektedir. Wallace'a (1989) göre

Gross'ların 1927'de kimya konusunda dergi seçimi amacıyla atıf sayılarını değerlendirerek yaptıkları çalışma ilk atıf çalışmalarından birisidir.

Atıf çalışmalarının dayandığı temel varsayımlar şunlardır (Wallace, 1989):

1. Atıf yapan yazar atıf yaptığı kaynakları kullanmıştır ve kullandığı bütün kaynaklara atıfta bulunmuştur.
2. Bir bilgi kaynağına atıf yapılması onun kalitesini gösterir.
3. Atıf yapan yazar atıflarıyla olası en iyi kaynaklara referans sağlar.
4. Atıf yapan çalışmanın içeriği atıf yapılan çalışmanın içeriği ile ilişkilidir.
5. Bütün atıflar değer açısından eşittir.

Bu varsayımlardan hiç birisi evrensel doğruluk taşımaz. Her birisi belli şartlarda doğru olabilir. Bu araştırmmanın başlangıcında bir ve beş nolu varsayımlar doğru kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle araştırmmanın kapsamına giren tüm atıfların değeri eşit kabul edilmiş ve yazarların atıf yaptıkları kaynakları kullandıkları ve kullandıkları bütün kaynaklara atıf yaptıkları varsayılmıştır.

Yazarları atıf yapmaya iten sebeplerin çeşitli oluşu da atıf analizi konusunda yapılan çalışmaları güçleştirmektedir. Yazarları herhangi bir esere atıf yapmaya iten sebepler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Wallace, 1989):

- son çıkan yayınlardan haberdar olduğunu gösterme
- kullanılan bir yönteme veya tekniğe destek gösterme
- iddia edilen görüşlerin doğruluğu konusunda okuyucuyu ikna etme
- fikirlerin orijinleri hakkında bilgi verme
- okuyucuyu önemli yayınlardan haberdar etme
- başka araştırmacılarla görüş birliği için delil gösterme
- başka araştırmaların sonuçlarını çürütme.

Bu faktörler arasındaki denge ve faktörlerin yazar üzerindeki etkileri çok değişkendir. Yazarı atıf yapmaya iten sebepler bu araştırmmanın kapsamı dışındadır. Sebebi ne olursa olsun yazarın herhangi bir makaleye yaptığı atıf burada önem taşımaktadır. Bu çalışmanın kapsamında atıf yapılan makalenin odak noktası ise içinde yayımlandığı derginin adıdır.

Wallace'ın (1989) da vurguladığı gibi atıfın yayınların kullanım göstergesi olduğu açıktır. Önemli bilgi kaynaklarının belirlenmesi için yapılan atıf çalışmaları sık kullanılan kaynaklar hakkında bir liste oluşturulması yoluyla gerçekleştirilir. Örneğin belli bir alandaki en önemli dergiler bu yolla belirlenebilir.

Araştırmanın Amacı, Uygulanması ve Bulgular

Bu araştırmada amaç herhangi bir konudaki önemli dergileri belirlemek değil, belli bir kullanıcı kitlesinin en çok kullandığı dergileri saptamaktır. Ülkemizdeki kütüphanecilerin en çok kullandığı dergileri saptamak için Türk Kütüphaneciliği dergisinin 1981-1995 yılları arasında yayımlanan 60 sayısında yer alan bütün makaleler tek tek incelenerek bu makalelerde atıf yapılan dergilerin bir listesi çıkartılmış ve dergilerin kullanım sıklığı listeye işlenmiştir.

Dergide yer alan çeviriler (çevirilerde yapılan atıflar çeviren ile direkt ilintili olmadığından) ve bibliyografyalar araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Diğer taraftan çevirisi yapılan makalenin içinde yer aldığı dergi adı da kullanılan dergiler listesine eklenmiştir.

Sayıları çok az da olsa Türk Kütüphaneciliğine katkıda bulunanlar arasında zaman zaman meslek dışından yazarlara ya da kişilere rastlamaktayız. Meslek dışı katkıların azlığı ve 15 yıllık süre boyunca dergiye katkıda bulunan yazarların tamamının meslekleri konusunda bir araştırma yapmanın zorluğu gözönüne alınarak bu araştırmanın kapsamında dergiye katkıda bulunanlar açasından bir ayrıma gidilmemiştir.

Sonuçta 15 yılda toplam 258 ayrı dergiye atıf yapıldığı bulunmuştur. Elde edilen dergi adlarını doğrulamak amacıyla Ulrich's International Periodicals Directory, Library Literature ve Türkiye Makaleler Bibliyografyası gibi kaynaklardan ve Milli Kütüphane, YÖK, Beytepe ve Türk Dil Kurumu kütüphanelerinin süreli yayın kataloglarından yararlanılmıştır. Doğrulama çalışmasının sonucunda isim değişikliği yapan dergiler saptanıp dergilerin eski ve yeni isimleri birleştirilince Türk Kütüphaneciliği dergisinde son 15 yılda atıf yapılan toplam dergi sayısı 248'e inmiştir. Bu çalışma sonucunda bazı dergi adlarının doğrulanması mümkün olmamış, doğrulanamama durumu çok çeşitli faktörlere bağlı olabileceğinden atıf yapıldığı şekli ile derginin varolduğu kabul edilmiştir.

İkiyüzkırksekiz ayrı dergiye 15 yılda yapılan, toplam atıf sayısı 1113'tür. Atıf sayısının dergi sayısına göre dağılımına gelince (bakınız Tablo I); 248 dergiden 137'sine (yaklaşık %55) sadece bir kez atıf yapılmıştır. Otuzaltı dergiye (%14.51) ikişer kere, 19 dergiye (%7.66) ise üçer kere atıf yapılmıştır. Yapılan atıf sayısı üç veya daha az olan dergi sayısı toplam 192'dir (dergilerin %77.41'i). Sonuçları daha açık sergilemesi açasından 10'dan az ve 10'dan fazla atıf yapılan dergi sayılarını karşılaştırabiliriz. Ondan az (1 ile 9 arası) atıf yapılan dergi sayısı 225'tir (toplam dergi sayısının %90.72'si). Yapılan atıf sayısı 10 ve 10'un üzerinde olan dergi sayısı ise 23'tür (%9.27). Yapılan atıf sayısı 20 ve üzerinde olan dergi sayısı 10 (%4.03), 30'un üzerinde olanlar dört (%1.6), 50'nin üzerinde olanlar iki (%0.8), 100'ün üzerinde olanlar ise bir tanedir (%0.4).

Tablo I. Atıf sayılarının dergi sayılarına göre dağılımı

Atıf sayısı	Dergi sayısı	Yüzde (%)	Atıf sayısı	Dergi sayısı	Yüzde (%)
1	137	55.24	13	2	0.81
2	36	14.51	16	3	1.21
3	19	7.66	18	1	0.40
4	9	3.63	20	2	0.81
5	6	2.42	21	1	0.40
6	5	2.02	24	2	0.81
7	5	2.02	25	1	0.40
8	5	2.02	32	1	0.40
9	3	1.21	38	1	0.40
10	2	0.81	83	1	0.40
11	2	0.81	193	1	0.40
12	3	1.21	Toplam	248	100.00

Araştırma sonucunda elde edilen dergi isimleri yerli-yabancı, mesleki-meslek dışı aynımı yapılmadan atıf sayılarına göre sıraya dizilince ilk sırayı 193 atıfla Türk Kütüphaneciliği, ikinci sırayı 83 atıfla Resmi Gazete, üçüncü sırayı ise 38 atıfla Library Trends almaktadır. İlk 15 sıradaki dergi isimleri için TabloII'ye bakınız. Bu tabloda eşit sayıda atıf yapılan dergilere aynı sıra numarası verilmiştir.

İlk sırayı Türk Kütüphaneciliği dergisinin alması bu alandaki en popüler (neredeyse tek) Türkçe dergi olması açısından doğaldır, ikinci sırayı Resmi Gazete'nin alması ülkemizdeki kütüphanecilerin kendi alanlarıyla ilgili yasal düzenlemelere ilgisini göstermesi açısından çarpıcıdır. Üçüncü sıradan onbirinci sıraya kadar listeyi yabancı dildeki meslek dergileri işgal etmektedir. Yirmidört atıfla altıncı sırada yer alan Buch & Bibliothek dışında dergilerin hepsi İngilizcedir. Buch & Bibliothek Almanca bir dergidir.

Dergilere yapılan atıf sayısının çokluğu o dergiye atıf yapan yazar ve makale sayısının çokluğunu göstermez. Buch & Bibliothek buna iyi bir örnek teşkil etmektedir. Bu dergiye 15 yılda yapılan toplam 24 atıfın tamamı aynı yazar tarafından 16'sı tek bir makalede olmak üzere 4 ayrı makalede yapılmıştır.

The Indexer dergisine 15 yılda yapılan toplam 18 atıf ise 17'si bir makalede olmak üzere toplam 2 makalede yapılmıştır. Bu iki örnekten görüleceği gibi, bu araştırmada verilen atıf sayıları kullanım sayısı olarak değer ve önem taşımaktadır; bunun dışında başka bir şey göstermezler.

Tablo II. 1981-95 arası atıfyapılan dergiler (karışık)

Sıra no	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ¹	193
2	Resmi Gazete	83
3	Library Trends	38
4	Library Journal	32
5	Unesco J. of Inf. Sci., Librarianship and Archs. Ad. ²	25
6	Library Resources & Technical Services	24
6	Buch & Bibliothek	24
7	Information Technology and Libraries ³	21
8	College and Research Libraries	20
8	IFLA Journal	20
9	The Indexer	18
10	Special Libraries	16
10	International Library and Information Review ⁴	16
10	Journal of the American Society for Information Science ⁵	16
11	Cumhuriyet Gazetesi	13
11	Journal of Education for Library and Inf. Sci. ⁶	13
12	Monitor	12
12	Türk Yurdu	12
12	Bilgisayar	12
13	Program	11
13	American Libraries ⁷	11
14	Yeni Yayınlar	10
14	Journal of Documentation	10
15	Tercüman Gazetesi	9
15	Wilson Library Bulletin	9
15	Electronic Library	9

1 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

2 Eski adı: Unesco Bulletin for Libraries, yeni adı: Information Development,

3 Eski adı: Journal of Library Automation

4 Eski adı: International Library Review

5 Eski adı: American Documentation

6 Eski adı: Journal of Education for Librarianship

7 Eski adı: American Library Association Bulletin (ALA Bulletin)

Listede onbirinci sırayı bir günlük gazete olan Cumhuriyet Gazetesi, onbeşinci sırayı da yine günlük bir gazete olan Tercüman Gazetesi işgal etmektedir. Onbirinci sıradan itibaren kütüphanecilik alanı dışındaki disiplin-

lerden dergilere de rastlanmaktadır. Monitor, Bilgisayar ve Program bilgisayar konusunda, Türk Yurdu tarih konusundadır.

Dergilerin tamamı incelendiğinde dil dağılımı şöyledir: 248 dergiden 90'ı (%36.29) Türkçe, 158'i (%63.70) ise yabancı dildedir. Yüzellisekiz yabancı dergiden 145'i (%91.77) İngilizce, yedisi. (%4.43) Almanca, ikisi (%1.26) Fransızca, geriye kalan dört tanesi (%2.53) ise farklı dillerdedir.

Konu dağılımına gelince, 248 dergiden 106'sı (%42.74) kütüphanecilik konusundadır. Kütüphanecilik teriminin kapsamı burada arşiv ve enformasyon bilimlerini de kapsayacak şekilde geniş tutulmuştur. Yüzaltı kütüphanecilik dergisinden sadece beşi arşiv konusundadır. Yüzkırkiki dergi (toplamın %57.25'i) kütüphanecilik dışındaki konulardadır. Bunlardan en sık kullanılanlar tarih, bilgisayar, yönetim, ekonomi, eğitim, dilbilim dergileridir. Adları doğrulanamayan dergiler eğer dergi adı konusunu apaçık belli etmiyorsa genel konular adı altında sınıflandırılmıştır.

Sadece Türkçe dergiler kullanım sıklıklarına göre sıralandığı zaman (Tablo III) Cumhuriyet Gazetesi üçüncü sıraya Tercüman Gazetesi ise altıncı sıraya yükselmektedir. Bilgisayar dergileri arasına dördüncü sıradaki Monitor ve Bilgisayar dergilerinden sonra sekizinci sıradaki Bakış dergisi de eklenmektedir. 1970'lerin başından beri yayımlanmayan aylık bibliyografya dergisi Yeni Yayınlar beşinci sıraya, 1987'den beri yayımlanan Kütüphanecilik Dergisi de dokuzuncu sıraya çıkmaktadır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tarafından yayımlanan Kütüphanecilik Dergisi'nin sıralamadaki yerini geçmişinin kısa oluşuna ve bugüne kadar sadece 3 sayı çıkarmış olmasına bağlamak mümkündür.

Diğer konulardaki dergiler elenip kütüphanecilik alanında en çok kullanılan dergiler sıralandığında Tablo IV'teki liste elde edilir.

Kullanılan toplam dergi sayısı, kütüphanecilik dergilerinin toplam sayıya oranı ve kullanılan kütüphanecilik dergilerinin sıralamasında yıllara göre farklılıklar olabileceği düşüncesiyle 1981-95 arası 15 yıllık süre 1981-85, 1986-90 ve 1991-95 olmak üzere beşer yıllık üç eşit devreye ayrılarak incelenmiştir.

1981-85 arasındaki birinci beş yıllık devrede atıf yapılan toplam dergi sayısı 90'dır. Doksan dergiden 53 tanesine (%58.88) sadece bir, 37 tanesine (%41.11) iki veya daha çok atıf yapılmıştır. Doksan dergiden dördü arşiv konusunda olmak üzere toplam 39'u (%43.33) kütüphanecilik konusundadır. Ellibir dergi (toplamın %56.66'sı) kütüphanecilik dışındaki konulardadır. Kütüphanecilik konusunda ilk on sıraya giren dergilerin isimleri Tablo Vte verilmiştir. Bu tabloda yer almamasına karşın birinci devrede de Resmi Gazete 31 atıfla Türk Kütüphaneciliğinden sonra ikinci sırayı işgal etmektedir.

Tablo III. 1981-95 arası atıf yapılan Türkçe dergiler

Sıra No	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ⁸	193
2	Resmi Gazete	83
3	Cumhuriyet Gazetesi	13
4	Monitor	12
4	Türk Yurdu	12
4	Bilgisayar	12
5	Yeni Yayınlar	10
6	Tercüman Gazetesi	9
7	T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi	8
7	AMME İdaresi Dergisi	8
8	Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi	7
8	Bakış	7
9	Kütüphanecilik Dergisi	5
10	Belleten	4
10	Cumhuriyet Bilim Teknik	4
10	Hakimiyet-i Milliye	4
10	İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi	4

8 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Demeği Bülteni

Her üç devreyi de kapsayan 15 yıllık listede ilk ona giren Buch & Bibliotek, The Indexer ve Program dergilerine bu devrede hiç atıf yapılmamıştır.

1986-90 yılları arasını kapsayan ikinci devrede atıf yapılan toplam dergi sayısı 132'dir. Yüzotuziki dergiden 77 tanesine (%58.33) sadece bir kez, 55 tanesine (%41.66) en az iki kez atıf yapılmıştır. Yüzotuziki dergiden, ikisi arşiv konusunda olmak üzere 67'si (%50.75) kütüphanecilik konusunda, 65'i (%49.24) ise kütüphanecilik dışındaki konulardadır. 1986-90 devresinde ilk on sıradaki kütüphanecilik dergileri Tablo VI'da görülebilir. Bu devrede 15 yıllık sıralamada ilk ona giren Special Libraries'a hiç atıf yapılmamıştır. Resmi Gazete tabloda yer almamasına rağmen ikinci sıradaki yerini 28 atıfla bu devrede de korumaktadır.

1991-95 arasındaki üçüncü devrede toplam 110 ayrı dergiye atıf yapılmıştır. Yüz on dergiden 63 tanesine (%57.27) bir kez, 47 tanesine (%42.72) en az iki kez atıf yapılmıştır. Yüz on dergiden 59'u (%53.63) kütüphanecilik konusunda, 51'i (%46.36) kütüphanecilik dışındaki konulardadır. Bu devrede kütüphanecilik dergileri arasında arşiv dergisine raslanmamaktadır. On-

Tablo IV. 1981-95 arası atıf yapılan kütüphanecilik dergileri

Sıra no	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ⁹	193
2	Library Trends	38
3	Library Journal	32
4	Unesco J. of Inf. Sci., Librarianship and Archs. Ad. ¹⁰	25
5	Library Resources & Technical Services	24
5	Buch & Bibliothek	24
6	Information Technology and Libraries ¹¹	21
7	College and Research Libraries	20
7	IFLA Journal	20
8	The Indexer	18
9	Special Libraries	16
9	International Library and Information Review ¹²	16
9	Journal of the American Society for Information Science ¹³	16
10	Journal of Education for Library and Inf. Sci. ¹⁴	13
11	American Libraries ¹⁵	11
11	Program	11
12	Yeni Yayınlar	10
12	Journal of Documentation	10
13	Wilson Library Bulletin	9
13	Electronic Library	9
14	Library Association Record	8
14	Library Quarterly	8
14	IFLA Annual	8
15	Journal of Information Science	7
15	American Archivist	7

9 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

10 Eski adı: Unesco Bulletin for Libraries, yeni adı: Information Development

11 Eski adı: Journal of Library Automation

12 Eski adı: International Library Review

13 Eski adı: American Documentation

14 Eski adı: Journal of Education for Librarianship

15 Eski adı: American Library Association Bulletin (ALA Bulletin)

beş yıllık listede ilk on'a giren The Indexer'a bu devrede hiç atıf yapılmamıştır. Tabloda yer almamasına karşın .Resmi Gazete 24 atıfla ikinci sıradaki yerini korumaktadır. Üçüncü devrede ilk ona giren kütüphanecilik dergileri için Tablo VII'ye bakınız.

Beşer yıllık üç devrede en çok kullanılan kütüphanecilik dergilerinin ilk on sırayı içeren listeleri karşılaştırıldığında ilk sıradaki Türk Kütüphaneci-

Tablo V. 1981-85 arası atıf yapılan kütüphanecilik dergileri

Sıra no	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ¹⁶	71
2	Unesco J. of Inf. Sci., Librarianship and Archs. Ad. ¹⁷	13
3	Library Trends	12
4	Library Journal	11
5	Library Resources & Technical Services	10
6	Yeni Yayınlar	9
7	International Library and Information Review ¹⁸	8
8	IFLA Journal	7
8	Special Libraries	7
9	College and Research Libraries	6
9	American Archivist	6
10	American Libraries ¹⁹	5

16 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

17 Eski adı: Unesco Bulletin for Libraries, yeni adı: Information Development,

18 Eski adı: International Library Review

19 Eski adı: American Library Association Bulletin (ALA Bulletin)

ligi dergisinin yerinin hiç değişmediği görülür. Aynı şey kütüphanecilik konusunda olmayan fakat ikinci sıradaki yerini daima koruyan Resmi Gazete için de geçerlidir. Bunun dışında üç listede ortak olan isimler ile listelerden sadece birisinde veya ikisinde görülen isimler de vardır. Ortak isimlerde üç devrede sıralamada farklılıklar görülmektedir. Örneğin, Library Trends birinci devrede üçüncü, ikinci devrede altıncı ve üçüncü devrede ikinci sırada yer almaktadır. Library Journal birinci devrede dördüncü ve ikinci devrede üçüncü sırada yer alırken üçüncü devrede onuncu sıraya düşmüştür. Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration birinci devrede ikinci, ikinci devrede beşinci sırada iken üçüncü devrede ilk ona girememiştir. College and Research Libraries birinci devrede dokuzuncu, ikinci devrede dördüncü sırada iken, üçüncü devrede ilk ona girememiştir. IFLA Journal birinci devrede sekizinci, ikinci devrede altıncı ve üçüncü devrede sekizinci sırada yerini almıştır.

* Bu derginin yeni adı: Information Development'tir. Söz konusu dergiye Türk Kütüphaneciliği'nin bu araştırmanın kapsamında incelenen sayılarında bu adla atıf yapılmadığı için derginin eski adı kullanılmıştır.

Tablo VI. 1986-90 arası atıf yapılan kütüphanecilik dergileri

Sıra no	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ²⁰	46
2	Buch & Bibliothek	23
3	The Indexer	18
3	Library Journal	18
4	College and Research Libraries	12
4	Library Resources & Technical Services	12
5	Unesco J. of Inf. Sci., Librarianship and Archs. Ad. ²¹	11
6	Library Trends	8
6	IFLA Journal	8
6	Electronic Library	8
6	Program	8
6	Information Technology and Libraries ²²	8
7	International Library and Information Review ²³	7
8	Journal of Education for Library and Inf. Sci. ²⁴	6
9	Journal of the American Society for Information Science ²⁵	5
10	Journal of Academic Librarianship	4
10	Public Library Quarterly	4
10	American Libraries ²⁶	4
10	Library Association Record	4
10	Bulletin of the Medical Library Association	4
10	Information Processing and Management	4

20 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

21 Eski adı: Unesco Bulletin for Libraries, yeni adı: Information Development

22 Eski adı: Journal of Library Automation

23 Eski adı: International Library Review

24 Eski adı: Journal of Education for Librarianship

25 Eski adı: American Documentation

26 Eski adı: American Library Association Bulletin (ALA Bulletin)

Her üç devrede de ilk ona girmeyi başaran kütüphanecilik dergileri, Türk Kütüphaneciliği, Library Trends, Library Journal ve IFLA Journal olmuştur. Bunun dışında Yeni Yayınlar ve American Archivist sadece birinci devrede ilk ona girmeyi başarmıştır. Aynı şekilde Buch & Bibliothek, The Indexer, Electronic Library, Public Library Quarterly, Library Association Record, Bulletin of the Medical Library Association ve Information Processing and Management sadece ikinci devrede ilk ona girmiş, IFLA An-

Tablo VII. 1991-95 arası atıf yapılan kütüphanecilik dergileri

Sıra no	Dergi adı	Atıf sayısı
1	Türk Kütüphaneciliği ²⁷	76
2	Library Trends	18
3	Information Technology and Libraries ²⁸	11
4	Journal of the American Society for Information Science ²⁹	10
5	Special Libraries	9
6	IFLA Annual	8
7	Journal of Information Science	7
7	Journal of Documentation	7
8	IFLA Journal	5
8	Journal of Library Administration	5
8	Serials Review	5
9	Wilson Library Bulletin	4
9	Library Quarterly	4
9	Kütüphanecilik Dergisi	4
9	IFLA PAC International Preservation News	4
10	Library Journal	3
10	Annual Review of Information Science and Technology	3
10	Journal of Education for Library and Inf. Sci. ³⁰	3
10	Journal of Academic Librarianship	3
10	Library and Information Science Research ³¹	3
10	Program	3

27 Eski adı: Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

28 Eski adı: Journal of Library Automation

29 Eski adı: American Documentation

30 Eski adı: Journal of Education for Librarianship

31 Eski adı: Library Research

nual, Journal of Information Science, Journal of Documentation, Journal of Library Administration, Serials Review, Wilson Library Bulletin, Library Quarterly, Kütüphanecilik Dergisi, IFLA PAC International Preservation, Annual Review of Information Science and Technology ve Library and Information Science Research sadece üçüncü devrede ilk ona girebilmiştir.

*Kütüphanecilik Dergisi'nin 1987'de yayımlanmaya başladığı düşünülürse bu devrede varlığını göstermesi olağandır.

Değerlendirme ve Sonuç

Sonuçta Türk kütüphanecilerinin kullandığı dergilerin kütüphanecilik alanıyla sınırlı kalmadığını görüyoruz. Kütüphanecilik dışı konularda kullanılan dergilerin sayısı araştırma sonuçlarına göre bir hayli iddialı görünmektedir. 15 yıllık sürede (1981-1995 arası) kullanılan dergilerin %42.74'ü, birinci devrede (1981-1985) kullanılan dergilerin %43.33'ü, ikinci devrede (1986-1990) kullanılan dergilerin %50.75'i ve üçüncü devrede (1991-1995) kullanılan dergilerin %53.63'ü kütüphanecilik konusundadır. Devrelere göre bakıldığında kütüphanecilik konusundaki dergilerin kullanımında bir artış görülmektedir. Kütüphanecilik dışındaki alanlarda kullanılan dergilerin sayısal çokluğu kütüphaneciliğin disiplinler arası bir bilim dalı olma özelliğini ortaya çıkarmaktadır.

Kütüphanecilik ve bilgilendirme dergilerini birbirlerinden ayırmak kolay olmadığından sadece arşiv dergilerini ayrıca incelemek imkânı doğmuştur. Onbeş yılda kullanılan arşiv konusundaki dergilerin toplam sayısı beştir. Birinci devrede bu beş dergiden dördüne, ikinci devrede ise ikisine atıf yapılmıştır. Üçüncü devrede arşiv dergilerinden herhangi birisine atıf yapılmamıştır. Bu veriler bize en azından Türk Kütüphaneciliği dergisinde arşiv konusuna fazla ağırlık verilmediğini göstermektedir.

Türk kütüphanecileri tarafından kullanılan dergilerin yarısından fazlasının yabancı dilde olması Türkçe meslek dergilerinin sayıca azlığına bağlanabilir. Bunun yanı sıra kütüphanecilerin dünya ülkelerindeki gelişmeleri takip etmek konusunda duyarlı oluşları şeklinde bir sonuç da çıkartılabilir. Farklı ülkelerdeki gelişmeleri izleyebilmek için yabancı literatürün takibi gerekmektedir. Kullanılan yabancı dildeki dergilerin yüzde doksanından fazlasının İngilizce olması İngilizcenin ülkemizde konuşulan en yaygın yabancı dil olması ve bu dildeki meslek dergilerinin sayıca çokluğu ile açıklanabilir.

Verilen örneklerden ve listelerden de anlaşılacağı üzere devreler arasında kullanılan dergiler farklılıklar göstermektedir. Her üç devrede de ilk on giren dergilerin sıralamadaki yerleri farklı da olsa bu dergilerin Türk kütüphanecileri arasında popülerliğini yitirmeyen dergiler olduğu söylenebilir. Devreler arası farklılıklar konu açısından kütüphanecilerin ilgi alanlarında zaman içinde değişiklikler olduğunu da göstermektedir.

Sonuçta Türk kütüphanecilerinin en çok kullandığı dergiler diye sürekli geçerliliğini koruyacak bir liste oluşturmak mümkün değildir. Çünkü tercihler sürekli değişmektedir. Yalnız bu araştırma sonucunda elde edilen bilgilere göre Türk Kütüphaneciliği dergisi en çok kullanılan dergi olma özelliğini taşımaktadır ve bu özelliğini uzun zaman koruyacağını söylemek çok hatalı bir tahmin olmaz. Aynı şey Resmi Gazete için de geçerlidir.

Şüphesiz dergi sıralamalarında görülen farklılıklar derginin elde edilebilirliği ile de ilgili olabilir. Bu konudaki etkenler başlı başına bir araştırma konusu olabilecek niteliktedir.

Kaynakça

Wallace, D.P. (1989). "Bibliometrics and citation analysis" Principles and applications of information science: for library professionals içinde (10-26). Ed. John N. Olsgaard. Chicago: ALA.

D ü z e l t m e

Neslihan Uraz'ın Türk Kütüphaneciliğinde yayımlanan (cilt 9, no. 2, 170-172. s.) "İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünde Yapılan Tez Çalışmaları: 1985-1994" adlı çalışmasında bazı dizgi hataları yapılmıştır. Aykut Arıkan ve I. Işıl Selvi'nin lisans tezleri 1994'te, Ayşegül Ardıç, Didar Bayır, Rana Kutluğ ve Abdullah Topaloğlu'nun yüksek lisans tezleri ise 1986 yılında yapılmıştır.

Düzeltilir, özür dileriz.